

a kártérítési követelés valorizációja ellen vonultatja fel a Curia a fedezeti vétel megkötésének elmulasztását. A Curia döntése szerint „a pénz időközi csökkenésével járó veszteséget a felperes mint kereskedő a K. T. 271. §-a szerint öt kötelező gondosságból kifolyóan azzal előzhette volna meg, hogy a súlyhiánynak megfelelő árumennyiséget illetően magát fedezze: ha ugyanis ugyanily mennyiségű és minőségű árut beszerez, a fedezeti vételkor befektetett pénze az üzleti forgalomban az áru értékének fokozatos emelkedésével, másrészt az üzleti nyereségnek meg-megújuló bevételei útján olyan üzleti előnyöket biztosított volna számára, amelyek a pénz leromlásában bekövetkezett veszteséget elháríthatták volna“. (P. IV. 3324/924.)

Nem tartjuk helyesnek ezt a döntést. Ha felperes a Curia által terhére rótt kötelezettségnek eleget tett volna és a fedezeti vételt megkötötte volna, úgy a vételárkülönbötetet volna joga érvényesíteni és pedig szintén valorizáltan, mert az ő kára csak így térül meg. Nagyjában egyező eredményre vezet, hogy a felperes fedezeti vétel nélkül abstract kárt igényel, vagy a fedezeti vétellel fölmerült vételártöbbletet, mint konkrét kárt igényli-e. Mindkét esetben az érdekkiegyenlítés csak a valorizálással törthet meg. Valorizálás nélkül — az adós indokolatlanul nyer.

Az adott esetben az alperes a Máv volt.

Visszamenő járadék megítélése. A felemelt összeg csak 1924. július 19-től kezdve állapított meg, mert hosszabb időre visszamenőleg a különbözőeknek egyszerre való megfizetése alperes vagyoni romlását idézhetné elő. P. VI. 864/924. Egvező P. III. 773/924.

A járadék visszamenő megítélésének elvi korlátozása helyes. Ez azonban nem terjedhet odáig, hogy a per alatt esedékessé váló tételekre is alkalmaztassék a megszorítás. A konkrét ügyben az elsőbírói ítélet 1923. október 21-én kelt, a Kuria ítélete 1925. január 22-én hozatott. Az 1924. júliusi dátum, ugylátszik, kuriai ítélettől számított hét hónapra visszamenően ítélte meg a felemelt összeget. Régi gyakorlatunk szerint a perindítást megelőző hat hónapra visszamenően voltak az igények érvényesíthetők. (V. ö. a perrendi novella 14. §-át.) Amiért itt csupán a valorizációs többlet igényeltetett, nem indokolja a változást.

„Illegális“ kiadások megtérítése. Eladó alperes beszámítani kérte felperes követelésébe azon kiadásai megtérítését, amelyet a vasuti alkalmazottaknak juttatott a vasuti szállítás körüli szolgálatokért. A felebbezési bíróság a beszámítást mellőzte, nyilván a turpis causa alapján. A Kuria a beszámítást jogszerűnek mondta a következő indokolással:

„a szállítás idején fennállott zavaros közállapotok között köztudomás szerint a szállítás lebonyolítása érdekében a vasuti alkalmazottak külön jutalmazása alig volt elkerülhető s ekként az alperes ezt a kiadást elháríthatlan kényszer folytán teljesítette s azt, mint az adott viszonyok között szükséges és célravezető költséget a jó erkölcsökbe ütköző célzata ellenére is a felperes terhére jogosan felszámíthatja.“ P. IV. 3451/1924.

A Kuria ítélete bölcsen számol az életviszonyokkal és

megalkuszik velük. A turpis causával való védekezés hasonló esetben rendszerint hypokrizist takar. Hiszen a felperes, ha maga eszközi a szállítást, minden valószínűség szerint maga is ahhoz az expedienshez fordult volna, amit alperes tett meg, az ő érdekében. A Kuria ezzel a döntésével a turpis causa körüli gyakorlatot, amely újabb időben a visszakövetelési igények tekintetében a polgári törvénykönyvjavaslat rendelkezéseihez simult, ezzel tovább fejlesztette és igazságosabbá tette. Elvileg ugyan a Kuria határozata semminő „jogsabályt“ nem formuláz meg, de a döntésnek, reméljük, a maga szűkebb területén meg lesz a jelentősége. Az erkölcs mögé bujó álerkölcösség ellen ez az álláspont hatásosan fog megküzdenni. A Kuria P. VII. 7283/1924. sz. határozata ugyanezen szellemben kimondja, hogy a tilos ügyletre társulók a tiltott ügyletre fordított közös kiadást közösen tartoznak viselni. B. S.

A felelős szerkesztő rögtöni hatályu felmondási joga. Egy vidéki lap felelős szerkesztőjének a lapvállalat tulajdonosa azt írta, hogy a lap iránnyitását egy négytagu szerkesztő-bizottság fogja végezni, amely bizottság rendelkezéseit ő követni lesz köteles. A szerkesztő kijelentette, hogy ő az erkölcsi és sajtójogi felelősséget csak a maga cselekedetéért és írásáért vállalhat. majd rövidebb idővel, minthogy havifizetését nem egészen kapta meg, kitért igényei fenntartásával, viszont a lapkiadó is azonnali hatállyal elbocsátotta.

A törvényszék, mint felelősségi bíróság, a felperes keresetét — a járáshírósági marasztaló ítélettel szemben — elutasította. A Kuria a felperes felülvizsgálati kérelmére közbenszóló ítélettel felperes követelésének alapját megállapította és a mennyiség kérdésében a felelősségi bíróságot új határozathozatalra utasította. A Kuria az írói lelkiismereti szabadság védelmének a jegyében a következőket mondta ki:

„A kir. Kuria jogi felfogása szerint a lap közleményeiért a hatóságokkal és a lap olvasóival szemben való erkölcsi és jogi felelősségnél fogva a főszerkesztő felperesre nézve — ennek beleegyezése nélkül — kifejezetten sértő és lealacsonyító egy más szerkesztőtől vagy szerkesztő csoporttól kiinduló szellemi irányzat rákényszerítése a felelős szerkesztőnek ilyen feltétlen alárendelése.“ (P. II. 6263/924.)

Sommás visszahelyezés a sajtójogban. Felperes elvállalta két egyesülettel a tulajdonukat képező hivatalos lap szerkesztését és kiadását. Az egyesületek utóbb elvonták a lap szerkesztését és kiadását, amire felperes sommás visszahelyezési keresettel kérte az előbbi állapot helyreállítását. A keresetet mindhárom fórum elutasította. A Kuria indokolása szerint „ha valaki más irányában ennek érdekeit szolgáló munkát végzését vállalja el, s utóbbi őt az ily tevékenység folytatásától eltiltja, akkor a másik féllel szemben fogalmilag van kizárva az ily tevékenység folytatásában való visszahelyezés“ (P. III. 5243/1924.). Öszintén szólva, a „fogalmi“ kizártság kódós kifejezése helyett szivesebben láttuk volna a szolgabirtokra (közvetett birtok) való utalást, amelyet a Ptkj. 354. §-a